

MASARYKOVA UNIVERZITA

(Attila Vincze), Filip Křepelka

Právní komparatistika

**EVROPSKÁ INTEGRACE
(v komparativní
perspektivě)**

Důvody

- Osobní specializace.
- Pochopitelně převládající komparatistika: srovnávání státních / národních právních řádů.
- Mezinárodní právo, lex mercatoria a eventuálně nadnárodní právo jsou nadstavby a doplňky.
- Nemá smysl je vnímat jako souběžné. Běžná mýlka diplomantů: srovnání českého a unijního práva.
- Srovnávat je však také lze, protože jsou to také právní systémy, mající své prameny, výklady, metody.
- Výběr: právo EU, resp. evropských struktur.

Pojetí evropských struktur

- ❏ Evropská unie jako postupný nástupce tří Evropských společenství, dědící jí dosažený stupeň integrace.
- ❏ Ovšem nejen členské státy, ale také určitá rozšíření, částečný vliv okolo: Evropský hospodářský prostor, ošetření odtažitých (Švýcarsko) či opustivších (Velká Británie), přidružení chtivých členství.
- ❏ Jakkoli se budeme soustředit na Také však role dalších mezinárodních organizací a struktur.
- ❏ Členské státy EU zůstávají samostatnými státy, tyto organizace zabezpečují některé agendy.
- ❏ Nejméně OBSE, více NATO, nejvíce Rada Evropy.

Připomenutí práva EU

Vyrůstá z klasického mezinárodního práva.

Primární právo: mezinárodní smlouvy.

Sekundární právo: předpisy / akty orgánů EU.

Přímý účinek a přednost.

Proč se zdůrazňuje: protože to není samozřejmé, respektive v běžném mezinárodním právu.

Patrná výrazná role judikatury.

Federalizace – cíl či obava?

- EU+ v integraci členských států došla dál, hlouběji, šířeji než běžné mezinárodní organizace.
- Na druhé straně nedosahuje úrovně spolkového státu.
- Státem není – nemá ozbrojené síly pro vynucení svého práva.
- Federalizace EU+ euro-optimisté
- Odmítání federalizace – euro-skeptici
- Osobní přesvědčení, že EU není federalizovatelná, chybí evropský politický lid – démos, jsme různé ethnoi...
Politická debata se vede v národních jazycích.

Srovnání EU+ a USA

- Návrh Spojených států evropských (USE): Churchill 1946.
- Dodnes nedosažené, nedosažitelné.
- Odlišnosti USA od EU+
- Jednota USA navenek: jeden stát, supervelmoc, (po zuby) ozbrojená federal government
- Všeobecné uznání primátu federálního práva, byť také výrazné tenze – dříve stejně jako nyní.
- Rozsáhlé agendy, rozsáhlý rozpočet celku, výrazné přerozdělování, nezpochybňovaná jednotná měna.
- Odlišná historie USA oproti EU+. Kdo dřív: státy / celek?
- Základ: jeden národ, jeden jazyk (možná budou dva – ale ne 24 jazyků, každý jiný v jednotlivých státech)

Nicméně stále odlišné vlastnosti práva / různá míra stejnorodosti a

- Zatím obsah z hlediska federální/supranacionální , nikoli forma (jak moc je Louisiana kontinentální anomálie?)
- Blízké právo v jednotlivých státech USA, federální nadstavba zahrnující více tradiční právo, srovnatelné právnické vzdělání, mobilita právníků – taky jeden jazyk.
- V EU+ (ještě více před Brexitem, ale obecně) státy s velmi odlišnými, tradičními právními systémy – a taky s odlišnými jazyky... Jako téma naší právní komparatistiky, která prostě je euro-centrická.

EU – dle Kischela

- Experti: romantici, skeptici, technici.
- Podle postoje k integraci a hodnocení jeho možností.
- Připomíná, že se vlastně zkoumají hlavně zřizovací smlouvy a judikatura.
- Zdůrazňuje, že právo EU je kontinentální a vyzdvihuje problémy, které mají Britové a britští právníci.
- V jiných souvislostech však zvažuje konvergenci (sbližování) common law a kontinentálního práva.

Dieter Grimm – over-constitutionalisation

- Teze, že ES / EU jsou over-constitutionalised.
- Přístup ke zřizovacím smlouvám jako ústavě (navzdory neúspěchu tohoto slova se Smlouvou o Ústavě pro E)
- Výsledek je podpora mobilitních a dalších individuálních práv a svobod, vychýlení tímto směrem
- EU jako nositel a symbol pravicového (ekonomického) a levicového (liberalismu).
- Dodejme, oprava je náročná, ne-li nemožná: problematický leadership EU, chybějící démos a politika.
- (Dodatek: z povahy věci je standard základní práv RE též konstituční – katalog základních práv a svobod a jeho někdy kurážný výklad ze strany ESJP)

Příklad – liberalizace obchodu službami

- Habilitační práce 2009.
- Světová a evropská liberalizace obchodu službami.
- SFEU: čl. 56-57 a 58-62.
- Skoro stovka rozsudků.
- Vedle toho však pro skutečně integrované služby sekundární právo.
- Takže odpovídající onomu očekávání na odborné práce – oproti obtížné akademické rekapitulaci legislativy.
- Směrnice o službách na vnitřním trhu, protože judikatura reálně překážky nedokázala potlačit.
- Ovšem není skutečnou překážkou absence unifikace či dalekosáhlé harmonizace též pro další služby?

Roztříštěná reflexe práva EU+ ??

- Dlouholetá německá kritika: pasivní rekapitulace judikatury Soudního dvora.
- Fenomén case-law journalism...
- Národní reflexe – velmi různé úrovně
- Velké-Německo – malé státy.
- Staré-nové – několik desítek let dohánění
- Bohatší-chudší státy
- Podle vlastních podob právní vědy a praxe.
- Oborová reflexe – v jednotlivých speciálních regulacích, oddělená od té generální akademické reflexe.

Amerikanizace reflexe

- Case-law journalism.
- Angličtina jako jazyk komunikace: britské a snad ještě více americké a vlastně globální přístupy.
- Elitní právníci v anglicky psaných časopisech s IF a dalším prestižním postavením.
- Empirical legal studies: propojení politologie, ekonomie..., resp. critical legal studies.
- Podobnost EU-over-constitutionalisation a amerického federálního ústavního práva jako královské disciplíny...
- Prointegrační výklad. „Ever closer Union“.
- Skepse se nenosí. Též granty a projekty...